

Evrenin Zarafeti

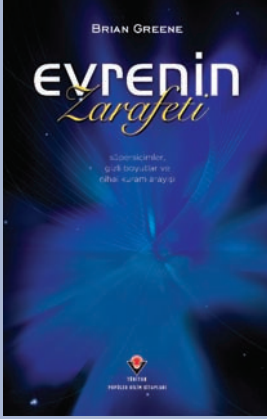
Süper Sicimler, Gizli Boyutlar ve Nihai Kuram Arayışı

Brian Greene

Çeviren: Ebru Kılıç

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

Ankara, 2008

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan keyifle okunabilecek bir kitap daha. Bir şey keşfetmenin insanın yeni bir şey görmesi değil de bakışını biçimlendirmesi demek olduğu söylenir. Evreni sicim kuramının biçimlendirdiği bir bakışla kavrayan okurlar yeni manzaranın soluk kesici olduğunu görecek. Dünyanın her yerinde matematikçiler ve fizikçiler şimdiye kadar oluşturulmuş en iddialı fizik kuramı olan sicim kuramı üzerinde çalışıyor. Sicim kuramı Einstein'ın 30 yıl boyunca üzerinde çalıştığı birleşik alan kuramına giden yolda önemli bir adım. Bilim sonunda "büyük olana ilişkin yasalar" (genel görelilik) ile "küçük olana ilişkin yasalar" (kuantum mekaniği) arasındaki yaklaşık yüz yıllık uçurumu kapadı. Sicim kuramı modern fiziğin en önemli konularından bu ikisini, evrendeki bütün görkemli olayların tek bir birimin (maddenin özünü oluşturan çok ama çok küçük enerji iplikçiklerinin) titreşimlerinden doğduğunu ileri sürer. Ayrıca doğanın bütün kuvvetlerini birleştirme olanağını da içinde barındırdığı için kimi fizikçiler süpersicim kuramını "Her Şeyin Kuramı" olarak nitelendirir. Önde gelen sicim kuramcılarında Brian Greene, çok açık ve anlaşılır bir dille yazdığı bu kitapta okuyucuya nihai kuram arayışının ardındaki bilimsel öyküyü ve bilim insanlarının çabalarını anlatıyor. Sicim kuramı,

yazarın da gayet canlı bir biçimde anlattığı gibi evrenin öyle değişik bir görüntüsünü ortaya koyuyor ki fizik dünyası hâlâ bu şokun dalgalarının etkisi altında. Heyecan verici ve çığır açıcı düşüncelerin, örneğin uzayın dokusunda gizli yeni boyutlar, temel parçacıklara dönüşen kara delikler, uzay-zamanda yarıklar ve delikler, birbirlerinin yerine geçebilen çok büyük ve çok küçük evrenler ve bunlar gibi birçok başka düşüncenin, günümüzde fizikçilerin üstesinden gelmeye çalıştığı bazı sorunların çözümünde çok önemli bir yeri var.

Evrenin Zarafeti bu konuda yapılan keşifleri ve hâlâ çözülmemiş gizemleri, durup dinlenmeden uzayın, zamanın ve maddenin nihai doğasını araştıran bilim insanlarının yaşadığı coşkuları ve düş kırıklıklarını yetkinlik ve incelikte bize aktarıyor. Brian Greene akıllıca kullandığı benzetmelerle, fizikte bugüne kadar ele alınmış kavramlardan en karmaşık olanlarını gerçekten de eğlendirici bir anlatımla okuyucu için kavranabilir duruma getiriyor. Bizi evrenin nasıl bir işleyişi olduğunu anlamaya daha önce hiç olmadığı kadar yaklaşıyor.

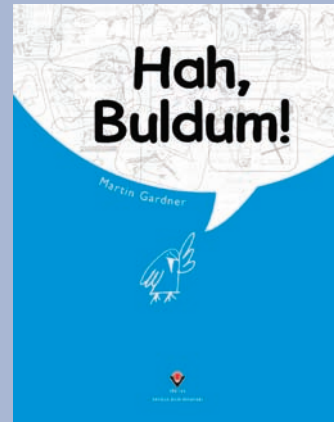
Hah, Buldum!

Martin Gardner

Çeviren: Barış Bıçakçı

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

Eylül 2008

Martin Gardner kombinasyon, geometri, aritmetik, mantık ve yöntem bulmacalarından oluşan bu derlemeyle, ilk bakışta çözümü olanaksız görünen problemlere farklı bir açıdan bakmayı öneriyor. Böylece insana "Hah, buldum!" dedirten zihin

sıçramalarıyla, kısa ve pratik çözümlere nasıl ulaşılabildiğini gösteriyor. Scientific American dergisinde uzun yıllar Matematik Oyunları köşesini hazırlayan Gardner matematiği geniş kitlelere sevdiiren onlarca kitabın da yazarı.

"Bu kitap, zormuş gibi görünen ve geleneksel yollarla çözmeye kalkışırsanız gerçekten de zor olan problemlerden özenle yapılmış bir seçki. Ancak zihninizi alışılmış problem çözme yöntemlerinden kurtarabildiğinizde sizi doğrudan doğruya çözüme götürecek bir ani kavrayış yaşatabilirsiniz." Martin Gardner

Modern Türkiye'nin

Doğuşu

Bernard Lewis

Çeviren: Babür Turna

Arkadaş Yayınevi

Ankara, 2008

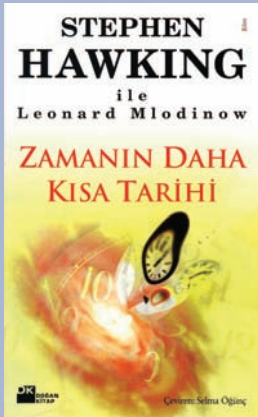

Bernard Lewis'in Türklerin son 250 yıldaki tüm çağdaşlaşma çabalarını tek bir ciltte ayrıntılıyla anlatıp yorumlayan klasik eseri, yazar tarafından güncellendi. Princeton Üniversitesi Yakınoğu Etüdlere Profesörü Bernard Lewis, kitabında Türklerin son 250 yıldaki çağdaşlaşma serüvenini geniş bir kaynakçaya dayanarak yetkinlikle yorumluyor. Türk milletinin bin yıl önce Çin'den vazgeçip İslamiyet'e yöneldiğinde başlamış olan batıya doğru yürüyüş, şimdi İslamî mirasın büyük bir bölümünden vazgeçerek Avrupa'ya yönelmiş ve yönetimde, toplumda ve kültürde Avrupa yaşam tarzını benimseyip yaşama geçirmek üzere kesiksiz, kararlı bir çabayı doğurmuştur. Daha önce Türkçe'de yayınlanmamış güncel yeni

ek bölümde Lewis, eserin ilk yayımlandığı 1961 yılından bu yana geçen 47 yıldaki gelişmeleri; Soğuk Savaş döneminin sona erışı, Türkiye'nin NATO üyeliği, Avrupa Birliği adaylığı ve Ortadoğu'daki ABD politikalarına tepkilerini radikal İslam tehdidini de göz ardı etmeden sunuyor. Modern Türkiye'nin Doğuşu konunun uzmanından, son 250 yılımızı; Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama döneminden bu yana Türk çağdaşlaşma tarihini, Cumhuriyet'in ilk ve engembeli yıllarını anlamlandırmak için başvurulabilecek güncellenmiş bir kaynak.

Zamanın Daha Kısa Tarihi

Leonard Mlodinow, Stephen Hawking
Çeviren: Selma Ögünç
Doğan Kitapçılık
İstanbul, 2008

'Evren hakkında gerçekten ne biliyorsunuz? Bunu nasıl biliyorsunuz? Evren nereden geliyor ve nereye gidiyor? Zamanın Kısa Tarihi'nin özünü oluşturan bu sorular, bu kitabın da odağında. Ayrıca yeni kuramsal ve gözlemsel sonuçları ekleyerek kitabı güncelleme fırsatı bulmuş olduk. Zamanın Daha Kısa Tarihi, fizik kuvvetlerini birleştiren eksiksiz bir kuramın bulunmasıyla ilgili son gelişmeleri de anlatıyor. Özellikle sicim kuramında ortaya çıkan gelişmeleri ve fizik kuramlarının birliğine işaret eden görünürde farklı kuramların benzerliklerini ya da 'ikiliğini' anlatıyor. Kırk yıl kadar önce Richard Feynman, 'Hâlâ keşifler yapılan bir çağda yaşadığımız için şanslıyız. Tıpkı Amerika'nın keşfi gibi; bir kereden çok keşfedilmez. Çağımız, doğanın temel yasalarının keşfedildiği çağdır' demişti. Bugün, evrenin doğasını anlamaya her zamankinden daha yakınız. Bu kitabı yazma amacımız, bu keşiflerin ve sonuçta ortaya konan yeni gerçek-

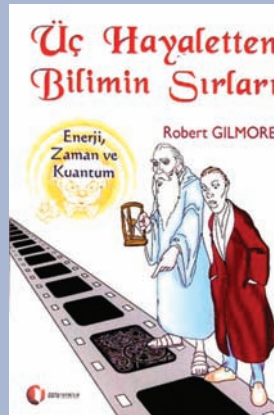
lik tablosunun heyecanını paylaşmaktır.'

Evrenin bilinmezlerini hangimiz merak etmeyiz ki? Yalnızca bilinmezlerini değil, ona ilişkin bildiklerimiz bile hâlâ bir merak konusu değil midir? Evren nereden gelip nereye gidiyor? Onun hakkındaki bilgileri nereden ve nasıl elde ediyoruz? Ya da gerçekten neyi ne kadar biliyoruz? Bütün bu soruların yanıtını almak için çağımızın en önemli fizikçilerinden Stephen Hawking'den daha yetkin bir başvuru düşünülemez herhalde. Hawking, bu konuda yazdığı ilk kitabı Evrenin Kısa Tarihi yayımlandığında gördüğü büyük ilginin yanında, bir o kadar da yeni bir talebi karşılamak zorunda kaldı. Stephen Hawking bu kez Zamanın Daha Kısa Tarihi'ni yazarak evrenle ilgili tüm kuramları yeniden ele aldı. Bilimsel olarak kanıtlarla sonuçlar elbette yeni kitabında da aynı. Ama bu kitabın en önemli farkı, önemli kavramları daha rahat anlaşılacak biçimde açıklamış olması. Zamanın Daha Kısa Tarihi, çağdaş fiziğin en zor konularından söz eden ancak sıradan birine bile anlatmayı başarabilen bir kitap.

Üç Hayaletten Bilimin Sırları

Enerji, Zaman ve Kuantum

Robert Gilmore
ODTÜ Geliştirme Vakfı
Ekim 2008

Daha önce yayımlanan "Kuarkların Büyücüsü" ve "Bir zamanlar Evren" kitaplarında masal karakterlerini kullanarak madde ve ışığın temelde ne olduğunu sorgulayan tanınmış fizikçi Robert Gilmore, bu kitabında Charles Dickens'ın "Bir Nobel Şarkısı" adlı romanının, huysuz ve pinti kahramanı Scrooge ile fiziğin gizemli derinliklerine bir yolculuk yapıyor. Bu ki-

tapta enerji, zaman ve kuantum kendisini bilimle ilgili sırlar veren üç hayalet olarak görünüyor ve davranışlarıyla onu evrenin sırlarının içine çekiyor. Didaktik bir biçimi olmakla birlikte ilginç bir çekiciliği olan kitabın, herkesin anlayabileceği bir dille verdiği bilimsel bilgi, gerçekten kayda değer sürükleyicilikte. Öykü, kısa bir süre sonra huysuz Scrooge'nin öyküsü olmaktan çıkıp, gerçek bir evren öyküsüne dönüşüyor; farkında olduğumuz ama ayırtılarını bilmediğimiz ve okurken hiç durmadan "demek ondan böyle..." dediğimiz yoğun bir bilgilenme yaşıyoruz. Kitabı okurken herkesin, içinde yaşadığımız evrenin geçmişi ve geleceğin ilişkin mutlaka, en az bir merakını gidereceği bir yapıtı; belki de bilimsel konuların insanlığa sunulmasının en çağdaş yolu...

Tarihin Sınırlarına Yolculuk

İlber Ortaylı
Timaş Yayınları
İstanbul, 2008

Tarihimiz, bize doğru mu öğretiyor? Tarih kitapları belirli bir ideolojinin propagandasını yapmak amacıyla, bazı gerçekleri görmezden mi geliyor? Tarihi doğru öğrenmek bize ne kazandırır? Gerçekten Cumhuriyetle Osmanlı birbirlerine çok uzak devletler midir? Osmanlı'yı reddedersek ne kazanırız, ne kaybederiz? 19. yüzyıl Osmanlı'nın neden 'en uzun yüzyılı'? Osmanlı bugün devam ediyor mu? 21. yüzyılda onurlu bir devlet ve ulus olarak yaşayabilmemizin koşulları nelerdir? İlber Ortaylı'dan tarihi, tarihimizi doğru anlamaya ilişkin soruların yanıtları bu kitapta.